

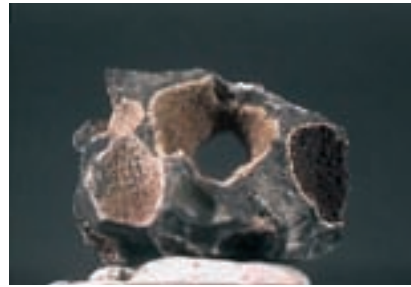
Tıp-Sağlık

Türkiye'nin "Kanserli Köy"leri

Mezotelyoma adı verilen ve ender görülen bir kanser türünün yurdumuzda, özellikle de İç Anadolu'daki bazı yörelerde göze çarpar sıklıkta ortaya çıkması, içlerinde Türk biliminsanlarının da olduğu bazı araştırmacıları uzunca bir süredir meşgul ediyor. Mezotelyoma, genelde akciğer zarını etkisi altına almakla birlikte, kalp zarı ya da karın zarında da etkili olabilen ve daha çok asbest tozu solunmasıyla ilişkilendirilmiş olan bir kanser türü.

Mezotelyoma vakalarının giderek daha büyük sıklıkta rapor edildiği özellikle de Kapadokya bölgesi, volkanik küllerden oluşmuş eriyonit maddesince oldukça zengin. Eriyonit bloklarının buralarda, özellikle de konut yapımında sık kullanıldığını gözönüne alan daha önceki araştırmalar, bu maddeye maruz kalmanın mezotelyoma riskini artırabileceğini gösterdiği gibi, eriyonitle ortaya çıkan kanser riskinin, diğer lifli minerallerle karşılaştırıldığında, çok daha büyük olduğunu da ortaya çıkarmış. Kapadokya bölgesindeki Tuzköy, Karain ve

Sarıhıdır köyleri, "kanserli köyler" olarak Türkiye'nin gündeminde zaten uzun süredir varlar. Köyler belli oranda boşaltılmış, eriyonit madeni ve volkanik tüflerin kullanımı konusunda bazı önlemler alınmış durumda. Hacettepe Üniversitesi'nden, bölgede 23 yıldan uzun süreyle çalışmalar yapmış olan Dr. İzzettin Barış ve ekibinin bulgularıyla ABD Ulusal Kanser Enstitüsü Dergisi'nin (Journal of the National Cancer

Institute) 15 Mart 2006 sayısında yayımlanarak ve dünya bilim gündemine de yeniden girmiş bulunuyor. Araştırmacılar tarafından 23 yıl boyunca izlenen kişilerin sayısı 891. Bu kişiler eriyonite maruz iki köy, ve kontrol grubunu oluşturmak üzere bir de 'normal' köyden seçilmiş. Bu dönem içinde ölen 372 kişiden 119'unun ölüm nedeni, mezotelyoma. Harvard Halk Sağlığı Okulu'ndan Philippe Grandjean'le birlikte incelenen verilerin, dünya popülasyonuna göre standartlaştırılmalarıyla ortaya çıkan sonuçlar şöyle: Eriyonite maruz köylerden birinde mezotelyoma görülme sıklığı, yıllık binde 2; diğerinde binde 7. Bu değerler, 'kontrol' köyünde yıllık olarak binde 0,1. Bunlar, çok büyük değerler. Araştırmacıların, bu veriler ışığında eriyonite uzun süreyle maruz kalmanın, mezotelyoma riskini çok büyük boyutlarda artırdığı konusunda kuşku kalmıyor. Söz konusu köylerde kaydedilen ve bu kansere bağlı ölüm oranlarının yüksekliği, sonuçları doğrular nitelikte. Yetkililere göre ise köyleri boşaltma hareketinin başlatılmış olmasıyla birlikte en büyük sorunlardan biri, bölgenin sit alanı ilan edilmiş olması nedeniyle gerekli önlemlerin tümünün alınmaması. Örneğin, volkanik tüflerin tümüyle kapatılması ve üzerlerinin yeşillendirilmesi önlemleri, şimdilik "sit alanı" bariyerine takılmış durumda.

Journal of the National Cancer Institute, 15 Mart 2006

Yaşlılarda Depresyona Dikkat!

Yaşlılık yeterince zor; yaşlılıkta depresyon daha da zor. Bir de arkasından bilişsel kayıplar getirirse... California Üniversitesi (San Francisco) araştırmacıları, yaptıkları çalışmada yaşlılık depresyonunun, gerçekten de hafif bilişsel kayba yol açabileceğini göstermiş bulunuyorlar. Üstelik depresyonun derecesi ne kadar büyükse, araştırmacılara göre bilişsel kayıp olasılığı da o kadar çok. Bu oldukça önemli, çünkü hafif bilişsel kayıp, sıklıkla bunamadan önceki aşamayı belirliyor. Araştırmanın önemli bir sonucu da, depresyonla damar hastalığı arasında var olduğu söylenen ilişkiyi doğrulamaması. (Kimi araştırmacıların varsayımlarına göre damar hastalığı, beyindeki bazı yapıların yeterince kanlanmasını engelleyerek hem depresyon hem de bilişsel kayıplara yol açabiliyor.) 65 yaşın üzerindeki 2220

katılımcıyla yaptıkları çalışmada araştırmacılar, önce depresyon belirtilerini standart bir ölçeği temel alarak saptamış ve derecelendirmişler. Kişiler, 6 yıl sonra

uzmanlarca bilişsel kayıpları bakımından değerlendirilmişler. Orta ve yüksek derecede depresyon geçirmiş kişilerin, geçirmemiş olanların iki katı oranında bilişsel kayıp yaşadıkları belirlenmiş. Araştırmacıların Deborah Barnes'a göre aileler, yaşı ilerlemiş bir kişinin depresyona girdiğini hissetmek bakımından uyanık olmalı. Hem tedavinin bir an öncesi yapılması, hem de belirli bir süre içinde ortaya çıkabilecek bilişsel kayıp belirtilerinin önüne geçebilmek için. Bundan sonraki adım, bilişsel kayıpların gelişmesini önlemede depresyon tedavisinin ne kadar etkili olacağını bulmak. İlişkinin kesin nedeni aydınlatılmış değil. Stres ya da depresyon durumlarında stres hormonu kortizolde görülen artışın, beynin hipokampus denilen ve hafızada önemli rol oynayan yapısında (ki, Alzheimer hastalığında da etkilendiği biliniyor) hasara yol açması, araştırmacılara göre açıklamalardan biri olabilir.

California Üniversitesi - San Francisco Basın Duyurusu 6 Mart 2006